

OU ZANFONA SEMANAL—D' ALEGRIAS OU DE BAGOAS,—SEGUN QU' O POBO GALLEGO
S' ADIVIRTE, CANTA OU LAYA.

PRECIOS DE SUSCRICION

N-a Cruña, OITO cadelos pequ-nos ó mes—Fora NOVE id.—Número solto UN can grande

OS ADIMINISTRADORES RUMBOGOS

Non hay refran que mais gráficamente retrate ós qu' adiministran o caudal alleo qu' aquel que di: "A conta d' o padriño rebandas ó afillado".

¡Cántas numarosas crases de funcionarios de todol-os órdes agasallados quizais por mór de qu' o puñadiño de miles de pesetas que perciben ó ano non lles chegue pra vivir!... Cuase todol-os anos se cáe n-a conta de qu' éstes ou os outros empregados están mal retribuídos, que non viven c-o decro qu' á xerarquía, méretos ou servicios corresponde e hastra ¡miñas xoyas! qu' están morrendo de fame, e ¡zás! empúñase o coitelo, cóllese o o hastra hoxe inagotable pan d' o presuposto e alá vai unha rebanda mais de contrapeso, anque nos degore a denteira ós que por habelo amasado c-o sudór d'a frente sabemos o que custa e val, e d' os diaños si alcanzamos á ver a equidá e a xusticia d' esas continas subas.

Pro agora cayo n-a conta de que non era esta a materia qu' eu me propoñía tratar, sinon outra moi destinta.

Vostedes sabrán qu' ó discutirse n-o auntamento os presupostos d' o prósimo ano económico presentouse unha proposición n-a que se pide que s' aumenten os sueldos que n-a actualidá disfrutan o sacratario e os médecos que sirven as duas prazas de nova creacion.

Fúndase o aumento de sueldo d' o pirmeiro en qu' habéndose rebaixado en 6.000 reás que se destinaron á costear a xubilacion d' o señor Ripamonte, e negándose o gobernador o ano pasado á aprobar o presuposto en qu' esa partida figuraba, débese elevar dito sueldo ó que denantes era.

O aumentarll' ós segundos non obedece a mai razós

qu' á que poidéramos chamar "dinidá profesional", pois non ten mais ouxeto qu' equiparar os sueldos l' éstes ós d' os médecos que x' habia.

Eu creo—e conmigo todos cantos contribuyen ó sostenemento d' as cargas municipás—qu' estando a cousa, a caixa e hastra o queixo municipal tan cheo de buratos, o punto de mira pr' os concexás debe ser a maor aconomía posibre, e conciliando este *deber supremo* c-o que se debe á equidá e á xusticia, e ó ouxeto de non dar nin remotamente marxén á *antagonismos* (?), en ves d' igoalar os sueldos pequenos ós mais grandes con grave perxuicio d' o presuposto, rebaixar estos hastra equiparalos ós menores, aproveitando así unha boa ocasión de facer algo d'o moito que debiera facerse en pro d' as aconomías que recram' a opinión pública e quedando d' esta maneira n-o seu lugar a dinidá profesional, úneco ouxetivo qu' ó parecer se persigne.

N-o que respenta ó sueldo d' o sacratario, posto qu' houbo persoa tan desintresada que se prestou xenerosamente á servir a praza con menos retribucion, o aumentarll' agora seria en deméreto de conduta tan laudable e firiría seguramente sua suscetibilidadá, anque non fose mais que por aquilo de "O maór xornal debe ser pra maor traballo".

Por último, téñase presente qu' as prazas de médecos proveéronse por concurso e que por consiguiente os opositores á elas verán satisfeitas suas aspiraciós con sol' o cumprimento esauto d' as condiciós en que foron anunciadas.

A tod' o mundo gustan as persoas rumbozas; pro esto de botar fachendas c-o que pertence á outros, por moi xeneralizado qu' esté non deixa de ser protestado pol-a opinión, pois descobre en quen o fai certa confi-

sion d' ideas con respecto á propiedade qu' o induce á crer qu' os caudás que manexa son propios, e non d' ese menor tan malaventurado e tan bonachon chamado pobo contribuyente, esquecendo qu' o deber mais imperioso en queu os administra é non desperdiciar ocasion de facer aconomías.

LERIAS

— Pois como lle von d'cindo, non ll' hai cousa mais certa qu' os refrás.

— Vexamos.

— Por exemplo: "O qu' estudia, sempre sabe".

— Non é malo: adiante.

— N-a vila todo se fai por homes leídos e sabidos, e así sálenll' as cousas d' dereito.

— Fala craro.

— Xa sabe vosté qu' eu non entendo de *retólicas*.

— Bueno, pois espricate.

— Von aló; nosoutros n-o mes de Nadal ou Xaneiro podamos os álbrs, é dicir, quitámoslles as ramas secas, as que teñen pouca forma, as que chamamos ladrós ou as que nos privan algunha cousa.

— Así fan todol os podadoras.

— Non señor: acó n-a vila van mais aló, pois como saben o tempo qu' lla de facer n-o vran pedan con arregró á él; e sinon vexámolo. Sabían qu' este ano non había de facer calor, e pedaron os álbrs d'os paseos pra que den sombra abí n-o mes de Setembre, qu' é cando xa empez' a caída d' a folla, e non privar ós paseantes d' unha *rayoliña*, que nunca ben mal anque seya n-o mes de Santiago.

— Ti querías qu' o paseo de Mendez Nuñez, por exemplo, tivese tanta sombra como teñen as carballleiras e os soutos d' a tua aldea.

— Craro.

— Eso non pode ser.

— E por qué?

Porque si se podaran d' a maneira que tí dis non estarian tan bonitos e igoás.

— E verdá, e non parecerían feitos ó *torno*.

— Aquí com' o vran é curto, téñse mais en conta a vista qu' a sombra.

— Así débelle de ser; pro eu quérolle mais axiña sachar tod' o día n-o maiuzo qu' estar sentado duas horas n-o xardín.

— Deixa, qu' agora vanc á poñer e-o novo presoposto....

— Tembrol!...

— Qué?

— Cada ves qu' oyo o-a palabra.

— Pois teste qu' ir alicendo, e non á eso solo, sinon á pagalo, qu' é algo pior.

— E o día—que non está lonxe—que non poidamos pagar?

— Esa é unha d' as preguntas que me fago á min mesmo ó ver o aumento que toman todol-os anos, e á que non m' asrevo á contestar.

— Pois eu sí.

— Vexámolo.

— Ese día convírtese a nosa terriña en un hespicio pr' os nenos e n' un asilo pr' os vellos.

— E que traballen os mozos.

— Sí, pro n-outra terra, en donde atopen mais agarrimo, e donde lles luza mais o seu traballo.

— Vou vendo qu' eres partidario d' a emigracion.

— Libreme Dios; pro como se van poñendo as cousas é imposibre poder enterrar os fillos n-a mesma cova donde s' enterraron seus páis.

— Non sei qu' herba tripache hoxe, que tan agoirado ves.

— Ningunha. O que si doime a y-alma o ver que persoas tan leídas anden buscando remedios pra curar o mal d' a emigracion, e ese remedio non aparece sinon queren qu' apareza.

— Pensas tí que si diran co-él non o houberan apricado xa? Pouco que sho cavilan e estudian!

— Téñeno n-a man,

— A ver, espricate.

— Con vostede fareino, que m' entende. Sabe demasiado qu' a metá d' a cosecha nunca chega pra pagar a renda ós amos. Que d' esta, xa algo mermada, temos que pagara territorial, que digan o que queiran, entre apremios e outras cousas sube ó 25 por 100. Que logo ven a de consumos e sal que nos leya outro vint' e cinco, pol-o que non comemos nin bebemos, pois a carne xa sabe cando a probamos, e o viño, si algun día caemos n-a tentacion d' entrar n-a taberna, está tan alt' o precio que por mais que nos estiremos non chegamos á él. D' as cédulas non falemos, porqu' o día menos pensado fánol-as tomar hastra pr' os beis e outros animás. Conque bótell' a conta e verá o que nos queda pra comer, vestir, calzar e outros gastos propios d' o que ten familia.

— Tés razón; pro non negarás que parte d' a culpa tédela vosoutros.

— E en qué?

— En que cando hay aleucióis ides votar deputados que nin siquera coñecedes de nome, e solo por com-pracer ó cacique, qu' é o animal mais fero que Dios botou á este mundo.

— E que cando vai á vila, son vostedes os pirmeiros en axudalo á salir d' algunha lameira dándoll' a man pra que non s' afogue en vez de deixalo donde él se meteu: eso cando non s' honran co-a sua amistá, como lle pasa á un qu' en conozo e vive n-esta cibdá, qu' á pesar de ter feito amigrar á metá d' os labradores d' o auntamento pra librarse d' a sorte que lles coupo á outra metá de ser encausados criminalmente e teren embarcados todol-os seus bes, cando salen de paseo quitánlle o sombreiro hastr' os pés e salúdano con tanto respeto como si houbera pasado tod' a sua vida facendo ben á humanidá.

— N-a maneira que tés d' espricarte, parece qu' andiveche n-o medio d' eles tod' a tua vida.

— Por fortuna, e en boa hora sea dito, non viven que pelear con ningun; pro vex' ós demais, e tamen estudio ó meu modo.

—Pois estudia d' esa maneira, e pide á Dios te libre
d' éles como d' os cás doentes.

CÁNTIGAS

MINGUIÑOS DE BUSTO.

Era Minguchiño
rapás moi astuto,
dereito e pequeno
o mesmo qu' un faso,
brincaba co-as mozas,
botab' aturaxos,
era, en fin, o garrido d' as nenas
viciñas de Bustos.

Contaba d' aquela
quince anos non xustos,
mais o tempo corre
como corre o mundo,
sin deprocatarse
d' a vellés y-o uso,
e chegou á ter noso Minguiños
d' edá cinco lustros.

Naid' adiviñara
ó velo tan curto
que fos' aquel rato
ton fort' e peludo,
pois a Natureza
tivera o discurso
de facelo cal fai ó carrasco,
baixiño e follido.

Soil' as raparigas
ó andar co-él á tumbos,
sin decil' á naide
viraban coor ruibo
vend' a deferencia
que tiña Minguchos,
pois botándoll' a man pol-o corpo
parecía un burro.

Chegou certo día
d' un mes que non xusgo,
mais recorde qu' era
a quinta d' o ano último
en dond' o goberno
pedira un gran cupo,
e tocoul' á "Domingo Fernandez"
o primeiro número.

Mideus' entr' as risas
d' o xoven tumulto,
pois e'os zocos postos,
siñ tiral-o pucho,
dou seis coartas d' alto
dend' o piso ó cruto,
ademais parecía gruebado;
pro esceucion non puxo.

Camifou á Cruña
moi teso e moi rufo,
e-o morral ó lombo
e n-a man un buxo,

cantand' o ala-lá-la
á estilo de Muros,
e parou n-a pousada que chaman
de José, o Patudo.

Amañec' o día
e tan presto puido
e-os mais compañeiros
foise tamen xunto
hastr' un gran palacio
dond' d' un rincuncho
ven saír car' á él un sarxento
que lle dix' ó punto:

—Non teñas recelo
que por vinte duros
quedarás tan libre
com' o aire puro
que remoscallea
só os cotos d'os burgas. —
Mais Minguiños póndose dreitt
presto lle repuxo:

—Vaite d' ahí, larpeiro,
que non teño bulso
pra tirar ós paxaros
o millo mundo,
sonche moi pequeno,
mais non me dan susto
o escolmo e quintas que veñan
con grande barullo.

Pro d' ali a pouca
un home barbudo
chamouno pr' a talla
qu' estaba n' o curro
d'a súa, e de lado
o sarxento adusto,
c' uns ollos que lume botaban
cal gato montuno.

D' aquela meu Mingo
trembou com' un xunco
e dixo pr' o sayo:
—Agora xa sudo,
ó ver d' o sarxento
tan fero cabuxo
eu non sei que me ven ás narices
que cheir' á difunto,

Co-as orellas baixas
amodiño anduvo
hastr' o pau nomeado
forca d' os cazurros
dond' o d' os galós
facend' ó verdugo
meteull' unha rodela n-o vientre
qu' o estricab' á pulso.
—Aquí eu te quero,—
diciall' o bruto
moi baixo, e Minguiños
loitaba cal cucho
que d' o matadeiro
vé o gancho y-o chuzo
e crámab' á voces reucas: sóltame
que sinon te furo.

Pr' o militar

abranxendo ducho
 lerantono en peso
 e 'spreméndoll' o unto,
 mentras de patadas
 o enchía o tapuxo
 dixo: "Talla de uno quinientos
 y cincuenta y uno".—

—Señores, portesto,—
 berrou o quint' ó púbrico.
 Vou morrer e-o estruque
 que me dé o segundo,
 quer ser mais que Dios
 teñd' o raro gusto
 de facer o qu' ainda El non fixo,
 dar-me mais tallado.

Nai-de lle dou créto,
 quedouse así o asunto
 e drento d' uns meses
 mirábase un túmbalo
 rodeado de belas
 n' aldea de Bustos,
 y-as rapazas chorando gritaban:
 "¡Adios meu Minguchol!"

CARLOS POL CAAMAÑO.

Ó MÓR D' A LAREIRA

A BURATA D' O INFERNO

(CONCLUSIÓN)

A sua vista, e non querendo gastar en valde as forzas e o coraxe que reservaba pra emprealo en contra de seu odiado señor, retrocedeu procurando acultarse; pro non poido facelo tan asiña qu' os guerreiros non se decatasen, e parecéndolles mais sospeitoso pol-a manobra que lle viran executar caeron s br' él espada en man con tanto émpetu qu' a bisarma qu' empuñaba rodou ben pronto pol-o chan, véndose obrigado á entregarse ó sentir espetárselle n o peito as aceriradas puntas.

—¡Quén eres tí, e qué facías aquí á veira d' os muros ó parecer buscndo por onde escalalos?—lle perguntaron namentras trincábanlle fortemente os brazos á espaldra.

Pra responderyos—repicou él trozando a rabea en mansedumbre y-erguendo á eles os ollos supriantes,—é nazasario que me digades denantes, e vol-o rogo pol-o amor d' as vosas mulleres e fillos, si sabeles d' unha rapaza... si a trouxeron á ese castelo ...

Unha carcaxada xeneral heloull' a palabra n-a boca e veu á convencelo de qu' as suas sospeitas non o engañaban; cando se fartaron de celebrar un feito que quizais pol-o moi repetido parecíanlle unha chanza, tomando un d' eles a palabra, dixolle:

—Pois mira, si é muller, hirman ou deuda túa bóttalle un galgo, porqu' é moi sabrosa presa pra comela d' unha sola ves e háche quedar d' ela o que

o lobo deixa d' a ovella. Ademais de que non damos un maravedi pol-a sorte que t' agoarda, por espia e resistirte ós feles servidores d' o señor de Casasueva, Conqu' así bota pr' a liante e vaite preparando pr' o que veña

E xuntando a aucion á palabra díronll' un rem-puxon qu' o obrigou á poñerse en movemento en direitura ó castelo, atopándose pouco despois n-a presenza d' o fero castellano, quen namentras es-citaba de boca d' os soldados a relacion da dónde e por qué fora preso, parecía quere-lo degovar e-os ollos: o xoven tamen pol-a sua parte mantiñase fero e lanzáballe miradas n-as qu' iba envolto to l' o coraxe qu' enchía sua y-alma, e desimuladamente facía esforzos por romper as ligaduras que suxetaban seus brazos hastra qu' axuntando n'un d' estes to-do seu ánemo fixo saltar en anaecos as cordas e sin que nada poidese impedilo brincou sobr' o señor encravándoll' as unllas n-o pescozo ó mesmo tempo qu' escramaba:

—¡Tí, tí erel-o ladron d' a miña fliciclá e d' a miña honra, e aquí vas morrer com' un can!

E así houbera sido de fixo si non estiveran alí pra evitalo tantos homes armados: uns botáronse á despechal-o no qu' os seus de los fixeran n-a gorxa e que de durar uns segundos mais libraban ó mundo d' un ra fero, e outros desenvainaron as espadas descargando sobr' as costas d' o xoven unha chuva de golpes de prano e corte, conseguindo entre uns e outros suxetalo e amarralo tan fortemente como poidera facerse e' un touro.

Apenas o señor de Casasueva erguido d' o chan pol-os serviciás satéletes recób ou o ánemo, orde-dou con voz rouca e ademá: descompostos qu' ensi-guida s' apricasen ó *sacrilego* agresor cen azoutes, mentras se discurria o xénero de morte que se ll' habi de dar.

Tod' o que vai relatado tiña lugar n-o patio d' o castelo, sobre o que caía unha ventana enreixada tras d' a que medio viase asomar a cabeza d' unha muller que quizais atraguída pol-o roído d' a escéa qu' alí alzurria osforzábbase en valde porentearse; o xoven coitado á quen n-aquel momento estaban espindo de medio corpo arriba pra sufrir os azoutes, ergueu hastra ela a vista, e ó atoparse as miradas d' entrambos dous gritos d' angonia fuxiron d' os seus peitos, e sintiuse caer alá arriba un corpo des-prómado n-o chan; aquela era sua muller, qu' esta-ba aprisionada n'unha estreita cámara somellante á un calabozo, y-entrambos habíanse reconecido.

A infame sentencia cumpreuse sin que d' a boca d' o xoven salira o mais pequeno layo, quizais por qu' os agudos delores que sentía non repercutisen n-aquela outra metá d' a sua y-alma que n-aquel trance non quixera tér tan préto de sí; cand' os verdugos houberon descargad' o último azoute per-deu o conoecemento, e n-este estado collérono entre catro e diron e-o seu corpo n' unha mazmorra su-

terranea, d'a que non habia desalir sinon pra sufrir a morte; a auga sobre que descansaba seu corpo inanimado fixolle volver o sentido e co-él os agudos delores d'a y-alma que sobrepuxaban ós d'a materia, e entre roucos layos semellantes ós ruxidos d' unha fera oíanse ó compás d' o rechinamento d' os dentes invocaciós á mesicordia de Dios e maldiciós ofensivas á mesma divinidad.

Con grande traballo e maores delores púxose de rodillas e xuntando as más e levantando á Dios o espirito, fervorosamente pediu... non qu' o salvase á sua muller e á él d' o trance en que s' atopaban e lles devolve a filicidá perdida, sinon que lle concedese a satisfuacion d' unha venganza sin exemplo, esquencendo qu' a man d' a Providencia non se manifesta pol' os medios sobrenaturás chamados milagres, nin sempre impón os castigos acó abaixo e menos á medida d' o noso gusto.

As horas pasaban, a desesperacion crecía e o milagre non sobreviña.

—¡Ai!—escramab' o sin ventura,—¿quén, quén me proporeioaria o pracer de devolver mil tormentos por un ós qu' así racharon a miña y-alma e o meu corpo? ¿Si o demo tivese tal poder dáballo en cambeo miña y-alma... sí, Lucifer, si é certo qu' eisistes, perséntate agora mesmo e ch' entrego este espirito qu' adoece co-a sede d' a venganza!

De súpeto un vapor fosfóreo fendeu as tiniebras d' o calabozo; aquel vapor foise condensado e adquirindo a forma d' un home, con duas candéas por ollos, crellas longas com' as d' un cocho, unha perna d' home e outra qu' acababa en pezuña com' a d' un cabalo, e estendendo a man direita qu' era á maneira d' un gancho de ferro, hastra tocar n-o hombro d' o xoven' díxolle con vos qu' asuviaba entr' os afiados colmillos:

—Aquí estou: ¿qué me queres?

Estremeceus' o home e puxéronsell' os pelos de punta, pro a pasion d' a venganza habiase encarnado n-o seu corazon, e sobrepoñéndose ó natural espanto respondeu con firmeza:

Pirmeiramente quero de tí que m' alivies estes delores qu' agora m' atormentan; que me devolvas as perdidas forzas e m' as aumentes hastra donde alcance teu poder; que m' axudes á tomar venganza d' ese home á quen ti deviche enxendrar, e pra leval' á cabo has d' adiviñar e obedecer meus desexos, e alí donde non chegu' o discurso meu suplilo tí co-a tua subiduría n-estas cousas.

—¿E qué me dás en cambeo de tantos servicios?

—¿Non oíche? Douch' a miña y-alma; pro escoita unha condicion; si aínda vive miña muller has de poñela en salvo antes

—Está ben: pois molla esta pruma en sangue d' as tuas venas e firma esta esq. irtura.

E o demo pers'ntoulle un pergamino negro n-o qu' habia letras que parecían esqirtas con lume, e li' alargou unha pruma; tomouna él, pinchouse

unha vena e estampou nns garabatos n-o sitto qu' aquel indicou.

Ensiguida sintiuse aliviado n-os seus delores, seus músculos convertíronse en palancas de ferro, e poñéndose en pé d' un brinco erebou as cadeas en pequenos anacos; as paredes d' o calabozo franqueáronse por si mesmas, unha gran lumieira rodeou o castelo por todas partes e os habitantes d' él sorprendidos n-o mellor d' o sono corrian á refuxarse ó patio donde os esperaba o xoven' ríndose co-a mais cumprida satisfuacion e seu compañeiro o demo; alí chegaron o despiadado señor, sua muller e a filla e-o espanto pintado n-o semblante, e todos trinca-dos rol-os codos como por obra d' o demo.

Este chuscoull' o ollo ó rapás que sintiu cruzar pol-a imaxinacion unha idea infernal.

—Nobre e poderoso señor,—dixo,—ti me deshonrahe n-a miña muller, e vas presenciar como todos teus servidores te deshonran n-a túa e n-a túa filla.

E este terrible supricio escomenzou sin que nada poidese resistirse á forza suprema qu' os empuxaba, e á este siguiu outro e outros maores executados pol-a propea man d' o esposo aldraxado; e cando xa a fartura d' a venganza apodrouse d' o seu ánemo, subeun' o dem' o mais alto d' un torreón e lle dixo:

—Gózate como eu n-a túa obra os curtos instantes que che quedan, porqu' en cant' o lume haxa consumido todo canto hay n-o castelo baixarás conmigo ós profundos, y-ese goce que sintes será o gusanó que mais ch' roya ahi a y-alma.

A lumieirada estendeuse estonces por enriba de todo; oyiuse saír un ruxido d' as entranas d' a terra, logo un estrépito parecid' ó de moitos tronos xunto, abreuse esta burata que ves e por éla afundeuse o castelo con canto habia dentro d' él.»

Concrueu o bó vello sua narracion cando xa iba anoitecendo, e foi tal a impresion qu' me causou que figurábaseme ver saír d' a burata unha especie de fume, e percibin o cheirume d' o xufre.

Despois empuñando cada un noso pau escomenzamos á baixar en dereitura á aldea qu' estábamos vendo com' á media legoa e don le nos esperaba a cea e o descanso.

A. V. T.

CONFIDENCIAS D' UN RATO

—¡Socorro! ¡socorro! ¡socorro!...

A estes berros dados por unha vos de frautia chilón que s' encravaba n-os meolos, despertei despavorido cando aínda estaba n-a metá d' o sono, decatándome de qu' unha numerosa colonea de ratos habian invadido a alcoba donde eu dormia.

Eu, sin que sexa botarmas de valente, non teño medo ós ratos; e hastra decraro que si non me son moi simpáticos pol-as rateiradas que fan, ó menos móvenm' á coresidá, porque teño certas aficiós naturalistas, o modo de sér e vivir d' estes ladrós nouturnos.

Tan grande era o escándalo qu' armaban sin respecto á miña humana individuoalidá, que non poiden menos de pensar:

—Vaya; esta é unha revolución: os ratos, ó modo d' os políticos que nos comen e nos beben, prenunciáronse tamen.

Alcendin a lus para cerceorarme de si efectivamente ós ratos representan tamen as comedeas e traxedeas políticas que nos, e quedeime c-un palmo de nariz contemprand' o cuadro que s' ofreceu ós meus ollos.

Mais de duas dúcias de ratos moi locidos e cheos á conta d' os descoidos d' as amas de casa tiñan acorralado á un semellante seu que pol-o pelado e as enrugas d' o seu corpo denotaba ser moy vello, como si dixéramos un membro inútil pr' o corpo social, e como tal condenado á morte, pois os ratos rixense n-esto pol-as leyes de Licurgo.

Eu creyo qu' a caridá verdadeira debe ter commiseración por todas as criaturas que sinten; e n-esta crencia intreseim' en seguida por aquel probe reo, pois onde queira qu' a forza s' impón á dibilidá, existe a inxusticia.

Non tiven mais que facer que coller un borcho de debaixo d' a cama e tiralo ó corro indisciplinado, pra que todos fuxisen, menos o rato *seusacenario*, que xa pol-a velles xa pol-a paliza que lle diran quedouse quedo n-o sitio.

Erguinme e púxome á contemprar aquel inválido roedor; estaba tan magoado que n-a miña concencia supuxen qu' era unha boa obra rematalo d' un pau. Ibaó á facer así, e n-o momento en que cimbraba o pau n-o aire oubin unha voseciña com' a d' unha *laberca sábea*, que n-a mesma fala en qu' escribo esta virídica hestoria, e con pronunciación algo estranxeira díxome:

—¡Por todol-os dioses d' o mundo, non me mates!

¿Que fariades vosoutros oindo falar á un rato? ¿Crieriades qu' era unha meiga, ou trasno, unha y-alma d' outro mundo? Pois eu non creín mais sinon qu' era un rato..... estudiado e sabido, quizaes bachiller ou licenciado, e creín tamen qu' era caso de conservarlle a vida, e parrafear co-él.

—Rato de todol-os demos—díxenlle,—eres un espírito encarnado en tan cativo corpo; ou que deño eres?

—Non son mais qu' un probe rato que xa vai pr' as encrovas; pro a miña velles é tanta que non te podes figurar. Fun contemporeo d' o celebre nigrománteco e manetizador Xosé Bilsamo, e á él debo a miña fonxibidá e o don de falar.

!Conta, conta!—díxenlle tod' admirado.—E si queres repoñer as forzas pide por esa boca o que mais ch' apeteza.

—Pois dame un biscoito mollado en bó viño, qu' isto me dará refolgo.

A falta de biscoitos dinlle unha filloa resésega que sobrara d' o antroido, remollada n' un pouco viño d'a miña cosecha qu' é com' unha mistela.

Comeuna, lameuse os bigotes, dou catro brincos pr' estirar os membros, e pratándose en riba d' a mesa n-unha postura ratoxil, mentras eu m' acomodaba n-o leito, escomezou así:

En pirmeiro lugar has de saber qu' eu non son español. Nacín n-as letrinas de París, que n-este gran pobo son nosa nacionalidá, dendi' a que temos millós de galerias que comunican co-as habitacios d' os homes. Aquí vin por un descoido meu, pois buscando unha noite que roer drento d' a ucha d' os fondos d' un banqueiro, un empregado d' a casa qu' arrebañou os capitás, tróuxeme metido n-un rolo de billetes de banco, escapándom' eu por milagre n-o momento en qu' él, véndose xa seguro n-estas terras, quixo contar os billetes.

Esto pasoume fai xa un puñado d' anos; e dende enton din n-a mania de viaxar, meténdome pra logralo n-os equipaxes d' os viaxeiros, e preferindo sempre, ós que fuxian por política, pois estes como non lles cabe unha palla por salvo aparte, non están pra cazar ratos.

Así foi que cando veu a Groriosa, elexin d' entre o fato de comilós que fuxian á queima, á Gonzales Bravo, acomodándome n' unha papelería entre números d'o sen preódeco demagogo *O Guirigay* e órdenes d' arresto contra os liberás firmadas mais tarde por él.

!Cantos sacretos d' Estado sorprendín revolvendo aqueles papés! Había en algúis tantas infamias que non m' atrevín á roelos por medo á reventar. En fin, cousas d' a política.

Chegamos á París, e comprendendo eu de qu' os paxarracos aquéles non deixarian de intrigar pra atrapar outra vez a granxeira que perderan, avicindeime n-o mueble c-o propósito de pillar os cabos soltos d' aquela madeixa.

Os poucos días xa soupen cal era o plan de campaña cotr' a democracia: fomentar a insurrección calrista; subrevar as capitales c-o agallo d' o cantonalismo, axudar ós filibusteros en Cuba; asesinar ós patricios que non se poideran comprar (como lle pasou á Prin); en fin, queimar, ensangrentar, enprobecer o país, pra qu' él mesmo pidise a pas d' as cadéas.

(Continuaráse)

FUNGUEIRAZOS

O percance que pasou con unha buceta, un d' estos días n-o Ferrol, vámol' á persenciar nosoutros, e con maores consecuencias, si a autoridade de marina non toma outras determinaciós, non solo cando arriba algun vapor, si non prohibind' o regateo drento da bahía, en botes tripulados por rapaces.

Pra d' aquela han de ser as medidas anérxicas, que namentres non hai pra que.

O viernes d'a semana pasada dóuselle sepultura n'a

veciña cibdá de Betanzos, ó cadavre d'a siñora doña Adelaida Molezun de Lissarrague

Acompañamos n-o seu xusto delor á tan apreciábre familia, por perda tan irreparábre, e deseámosll' a resinacion que fai falla pra estos tristes casos.

O lus pol' a mañan, declarouse un encendo n-a cha' minea d' unha casa d' a rua d' Orzan.

Anque non fixeron falla, persentéronse ós poucos momentos e en temp' oportuno, un cabo e dous bombeiros de quen sentimos iñorar os nomes pra publicalos pol' o celo e delixencia qu' amostraron n-o cumprimento d'o seu deber.

Moito nos honra e hagasalla o ver trascritos n-as columnas d' o noso ilustrado colega „O Tio Marcos d'a Portela“, modestos traballos da nosa redacion, por qu' esto constituye pra nosa mais valiosa aprobacion; prodínos que debido quizais á omisión d' os caixistas, non aparezcan aqueles c' o pé correspondente, que consiste n-a fuma e titalo d' o predeco d' onde se copiou.

Si algunha ves, cautivados nosentros pol-o notable méreto que n-as producións d'o estimado colega todos reconecen, as reproducimos, coidaremos moito de qu' os caixistas non nos obriguen á delzar de cumprir coeste que supoñemos un deber.

EPIGRAMA.

Entrou Bertuca de Sanchez
A servir d' ama de cria
C' uns señores de gran sona
Que viven eiqñ' n-a vila.
O primeiro que dixeron
A coitada rapariga
Foi non falase esa fala
Que temol-os de Galicia.
Y-éla d' estonceas cumprindo
Como poido esa consina,
Un día que lle choraba
A pequena señorita,
Decíalle, aluminándoa,
Garimosa e coitadiña:
—No llueres, niña, no llueres,
Que eso n' impue ta una c'ima.

Manuel J. LEMA.

Sesion municipal ordinaria d'o lus.—Abert' a sesion ás cinco e media d' a tarde, e baixo a persidencia de don Tomas e co' asistencia de sete concexas, aprobous' a auta d' anterior.

Durant' a sesion, foron entrando algú concexas mais hastr' o número de doce, que pouc' a pouco tamen foron salindo, non quedand' á derradeira, mais que cinco.

A comision d' hacienda, está conforme co-a conta de administracion, e propon se solicite d' o goberno, o perdon d' esta deuda por corresponder ás cédulas que non se poideron cobrar n-os anos de 1868 á 69 e de 69 á 70. Foi aprobda a proposicion.

Concedouse licencia pra varias obras.

Dase leitur' á memoria e condicións persentadas pol' a sociadá anónima d' alumbrado, pra facer un eñsaio d' alumbrado aléutrico n-as ruas sigüentes: Sol, San Andrés, Barrera, Riego de Agua, Real e Cantós, empreando unha máquena de quince cabalos de forza, e tendend' os cabres e mais obras qu' haxa que facer cos empregados d'o monicipio.

A comision de policia, autoriza que se lev' á cabo est' ensaio, e o monicipio así o aprobou

¡Que anacléñios!

Leuse o primeiro capitalo d'o presoposto, o sacretario falou pra decir, que non habendo cartos pra pagar os temporeiros, habia desde primeiro de mes que poñel' os cadris a porta, pois o capitalo por donde cobraban non daba mais de si, e de que por consiguiente resenterians' os traballos de secretaria, pois un dos oficiás de prantilla, habia xa tempo esaba enfermo e non podía asistir á oficina.

En esto nada s' acordou pois metéronse os concexas nunha discusión, sobre si se ll' habia d' aumentar o soldo o sacretario, si o arquitecto estab' o igual do xefe da ronda e si os médecos cobraban us mais qu' outros debendo cobrar todol' o mesmo, si a categoria dos empregados, estaba no soldo ou na consideracion que selles garda, si habia poucos concexas e si faltaba a maioría d'a comision da hacienda, si se habia d' aprobar o capital' ou a proposicion do señor Casares, si habia concexas que querian com' a ir o presoposto e non estaban persentes. Tal llo s' armou que estou traballo desenredado, acordando por fin, que se convocase a sesion extraordinaria o miércoles, e que se discutise por articulos, como se debia facer desd' o comenzo,

O baixar as escaleiras, dixome un compañeiro.

—Si buscal' a música, póñoch' a sesion d' oxe en copras.

—Veñ' a mostra.

—Aló vai, anqu' e pragio.

Autamento coma este,
Non-o hai en toda España,
Pra aprobar un articulo
Nazasita unha semana.

IMP. DE A. AMENEDO PONTE.

Rua d' a Fita, núm. 7, Cruña

XASTRERIA DE JACINTO SEOANE

Canton Pequeno, núm. 12, baixo

N-este establecemento confucionase toda crá. de prendas de vestir pra señores e nenos, con arres gro ó último figurín d' a moda e co-a perfección, prontitú e economía que ten acreditado con seus numerosos parroquianos.

Cantón Pequeno, 12, baixo

A NUNCEOS

PAPELERIA. LITOGRAFIA

E OUXETOS D'ESQUIRTORIO

M. ROEL,

54-Real-54

Compreto sortido en toda erás de papés de flo pra oficinas—de folha longa pra preódecos e obras—bonifidos papés pequenos e comereias pra cartas—sintas, apiceiros, pramas e canto fai falla n-os esquirtorios, —compretos y-alegantes útiles pra dibuxo, así como tamén articolos pra fumar.—Abondante sortido de libros moi cuquiños pra rezar n-a eirexa siñoras e siñoritas.—Libros con siguideiros pra contas.

Ista casa conta n-o seu espacioso taller c'unha dúcia de rapaces, uns que rascan n-as pedras facendo bonitiñas cousas e-os lapiceiros d' aceiro, y-outros que fan botar d'as máquenas follas abendo con vistosos coores; e o mesmo fanse traballos pra oficinas civiles e d' os corpos armados, papés e-os timbres moldeados; empresos pra contas, libros siguideiros de mais ou menos follas, como fanse tamen moi boas TARXETAS brancas, de loito e con escudos d' armas ou outras alegorias. Etiquetiñas pra os feires, botellas de viño, cervezas e pr' as tendas de medicinas. Letras de xiro, cartés, cartas co-a relacion empresa pra non ter qu' esquirbir tanto n-os comercios, esquelinas pra noticear casamentos, e outras cousas que por ser moitas se m' esquencen.

54, calle Real, 54—A Cruña

MARIANO VAL E C.^A

Santa Catalina, 17

Viños d' Aragon, Castilla, Blanco Chiclana, Riveiro e Valdepeñas.

Viños de mesa como éles n-os atopades n-o pobo, dan forza ós convalecentes, curan o cólera morbo, ós vellos dan longa vida, ás casadas dán refolgo e se contan moitos casos de rasucitar ós mortos. E o sacreto d' estas curas beber un neto d' un sorbo, e repitindo estas tomas pagar ben e pedir ótro. Pra pifar entre comidas o Chiclana é como un ouro, e onte un vello qu' o catou salen d' ali feito un mozo. **NON MAIS CALVOS**, qu' este viño fai medral-o pelo á moitos, si con magras de ramon dan unhas fregas ó estógamo.

ZAPATERIA BRIGANTINA

DOMINGO TENREIRO E COMP.

Ruata Vesa, 12—Betanzos

N-esta conecida tenda, á que xusta fan' abona, hay canto a moda pertenda, bó e barato, qu' é perbenda n-estes tempos, segun sona! Hastra d'o confin d'a terra veñen aquí os materiás; e aquí, co-a rutina en guerra, faise o calzado, á compás d' as nociós qu' a cencia encerra.

Estética, Xeometría son mayestras n-o taller, director' a Natomía, e dáse os pés outro sér e ó corpo mais gallardia.

GRAN TINTORERIA D'O PALENTINO

Calle d' Orzan, 68

N-este acredetado establecemento tiñese de todol-os colores e quitanse toda clás de manchas ás roupas, así de siñoras como de cabaleiros; ademais lávanse cobertores de lan, usados ou novos, dáselles o coor que queira e sácaselles o pelo; todo moi baratiño e co-a prefucion que ten acredetado.

NON ESQUENCERSE:—Orzan, 68, Cruña.

F. G. ACUÑA

ORBALLEIRAS

poesias gallegas e castelanas

Véndese aquí

A FULIADA.

PREÓDECO SEMANAL D' ENTERESES MORÁS E MATERIÁS.

Sal á lus todol-os xueces

Precio de suscripcion:—Oito cadelos pequenos ó mes

Número solto UN can grande

EMPRENTA

DE

A. AMENEDO PONTE

R. R. da Fila. 211. 7

Faise aquí toda clás de traballos, ben e barato.